

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Łodzi

LLO. 410.004.06.2018

P/18/071

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Łodzi

ul. Kilińskiego 210, 90-980 Łódź

T +48 42 239 32 00, F +48 42 239 32 90

llo@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/18/071 – Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka z dysfunkcjami
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Łodzi
Kontroler	Krzysztof Serwa, specjalista k.p., upoważnienie do kontroli nr LLO/61/2018 z dnia 04.04.2018 r. (dowód: akta kontroli str. 1-4)
Jednostka kontrolowana	Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 4 w Tomaszowie Mazowieckim ¹ , ul. Leona Witolda May'a 11/13, 97-200 Tomaszów Mazowiecki.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Stanisława Wąchała, Dyrektor Zespołu Szkolno-Przedszkolnego ² . (dowód: akta kontroli str. 5-8)

II. Ocena kontrolowanej działalności³

Ocena ogólna

Uzasadnienie oceny ogólnej

Placówka prowadziła skuteczne działania by zapewnić dzieciom z niepełnosprawnościami szybkie podjęcie terapii wynikającej z opinii o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju⁴. Z należytą starannością dokonywano ewaluacji udzielanej pomocy oraz podejmowano działania w celu umożliwienia kompleksowości i spójności wszystkich oddziaływań wspomagających rozwój dziecka. Zapewniono odpowiednie warunki organizacyjne i finansowe do realizacji wsparcia.

W Placówce zapewniono dzieciom, których rodzice o to wnioskowali, niezwłoczne podjęcie terapii wynikającej z przedstawionej Opinii. Planowanie i realizację wsparcia zapewniał Zespół, w skład którego wchodziły osoby posiadające przygotowanie do pracy z małymi dziećmi o zaburzonem rozwoju psychoruchowym. Ustalone przez Zespół kierunki i harmonogram wczesnego wspomaganie wynikały z zaleceń zawartych w Opinii i zapewniały odpowiednie warunki realizacji wsparcia. Zaplanowane zajęcia i inne formy terapii były na ogół realizowane, a postępy dzieci na bieżąco analizowane. W placówce dwa razy w roku dokonywano oceny skuteczności pomocy udzielanej dziecku i jego rodzinie, a wyniki tych ocen wykorzystywano do planowania dalszego wsparcia. W roku szkolnym 2017/2018, wbrew obowiązującym przepisom, Zespół nie prowadził natomiast arkuszy obserwacji dziecka celem udokumentowania prowadzonych działań.

Placówka podejmowała skuteczne działania w celu kompleksowego zaspokojenia potrzeb dzieci poprzez nawiązanie współpracy z podmiotami leczniczymi i ośrodkiem pomocy społecznej.

W Placówce zapewniono właściwie wyposażone pomieszczenia do prowadzenia zajęć oraz zatrudniono wymaganych specjalistów do realizacji wczesnego

¹ Zwany dalej: „Zespołem Szkolno-Przedszkolnym” lub „Placówką”.

² Zwana dalej „Dyrektorem”

³ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

⁴ Zwanej dalej: „Opinią”.

wspomagania rozwoju. Zabezpieczono również odpowiednie środki finansowe, chociaż nie były one w pełni wykorzystywane, bowiem przeznaczano je wyłącznie na wynagrodzenia dla zatrudnionych specjalistów. W latach budżetowych 2015-2017 (do marca), wydatki na realizację wczesnego wspomagania rozwoju dziecka niewłaściwie klasyfikowano i ewidencjonowano w rozdziale 80104 – Przedszkola, zamiast w rozdziale 85404 – Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka.

W Systemie Informacji Oświatowej (SIO) umieszczono kompletne i prawidłowe dane dotyczące dzieci objętych tym wsparciem, a dokumentacja wszystkich dzieci była właściwie chroniona.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

Opis stanu
faktycznego

Zespół Szkolno-Przedszkolny jest jednostką budżetową utworzoną z dniem 1 września 2015 r.⁵. W skład Placówki wchodzi Przedszkole Nr 20⁶ z oddziałem Wczesnego Wspomagania Rozwoju Małego Dziecka⁷. Wicedyrektor Zespołu Szkolno-Przedszkolnego⁸ odpowiada za działalność dydaktyczną Przedszkola⁹.

(dowód: akta kontroli str. 8-12)

1. Planowanie i udzielanie wsparcia w ramach wczesnego wspomagania rozwoju dzieci

1.1. W okresie od 30 września 2015 r. do 30 września 2017 r. wczesnym wspomaganiem rozwoju objęto w Placówce łącznie 23 dzieci z dysfunkcjami, w tym w poszczególnych latach szkolnych: 2015/2016, 2016/2017 i 2017/2018 odpowiednio: 11, 11 i 9¹⁰. Podstawę wydania dla tych dzieci Opinii, o których mowa w § 14 i § 21 rozporządzeń Ministra Edukacji Narodowej odpowiednio z dnia 18 września 2008 r.¹¹ i 7 września 2017 r.¹² w sprawie orzeczeń i opinii wydawanych przez zespoły orzekające działające w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych, stanowiły w większości przypadków następujące niepełnosprawności: autyzm, w tym zespół Aspergera (dwanaścioro dzieci), opóźnienie rozwoju psychoruchowego (pięcioro) a także niedosłuch lub słaby słuch (troje).

Liczba dzieci objętych wsparciem przez okres od jednego do dwóch lat wyniosła 22, a powyżej dwóch lat do czterech lat – 1. Wszystkie te dzieci uczęszczały do Placówki.

Rodzice lub osoby do tego uprawnione, których dzieci uzyskały Opinię, występowali o organizację zajęć do Dyrektora Placówki poprzez złożenie pisemnego wniosku o objęcie dziecka terapią.

(dowód: akta kontroli str.17, 21-35)

W latach szkolnych od 2015/2016 do 2017/2018 wszystkim dzieciom zapewniono wsparcie w czasie od 3 do 45 dni (licząc od złożenia pisemnego wniosku do dnia zakwalifikowania dziecka do wsparcia i podjęcia zajęć)¹³.

⁵ Uchwała Nr IX/61/2015 Rady Miejskiej Tomaszowa Mazowieckiego z dnia 29 kwietnia 2015 r.

⁶ Zwane dalej „Przedszkolem”.

⁷ Zwane dalej „WWRD lub wczesnym wspomaganiem rozwoju”.

⁸ Zwana dalej „Wicedyrektorem”.

⁹ Jolanta Kieraś pełniła funkcję Wicedyrektora od 1 września 2015 do 31 grudnia 2017 r., Grażyna Łobodecka od 1 stycznia 2018 r.

¹⁰ Stan na 30 września 2017 r.

¹¹ Dz. U. Nr 173, poz. 1072, obowiązujące do 14 września 2017 r., zwane dalej: „rozporządzeniem z 2008 r. w sprawie orzeczeń i opinii”.

¹² Dz. U. z 2017 r. poz. 1743, obowiązujące od 15 września 2017 r., zwane dalej: „rozporządzeniem z 2017 r. w sprawie orzeczeń i opinii”.

¹³ 18 dzieci objęto wsparciem w październiku, a po jednym w styczniu, marcu i kwietniu.

W okresie objętym kontrolą nie wystąpiła sytuacja, w której odmówiono objęcia dziecka wczesnym wspomaganiem.

(dowód: akta kontroli str. 18)

Spośród 23 rodzin dzieci objętych wczesnym wspomaganiem, 16 (69,6%) mieszkało w odległości do 3 km od Placówki, zaś pozostałych 7 (30,4%) - w odległości od 3 do 10 km, w tym trzy rodziny korzystały z bezpłatnego dowożenia na zajęcia, zapewnianego przez Urząd Miasta w Tomaszowie Mazowieckim.

(dowód: akta kontroli str. 19-20)

1.2. W badanym okresie w Przedszkolu funkcjonował Zespół wczesnego wspomagania rozwoju dziecka, o którym mowa w art. 127 ust. 5 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe¹⁴. Zespół ten powoływany był przez Wicedyrektora odrębnie dla każdego dziecka. Podstawę funkcjonowania Zespołu w Placówce stanowiły statut oraz regulamin pracy Zespołu określające m.in. częstotliwość spotkań i sposób wymiany informacji.

(dowód: akta kontroli str. 36-71, 88-89)

Szczegółowe badanie przeprowadzono na przykładzie 12¹⁵ dzieci, które w kontrolowanym okresie objęte były wczesnym wspomaganiem rozwoju na podstawie wydanych Opinii. W każdym przypadku w skład Zespołu wchodził następujący specjalista: pedagog posiadający kwalifikacje odpowiednie do stopnia niepełnosprawności dzieci (oligofrenopedagog, surdopedagog), logopeda, (pracownicy Przedszkola), psycholog (pracownik MOPS¹⁶ w Tomaszowie Mazowieckim).

(dowód: akta kontroli str. 90-111)

Członkowie Zespołu, na podstawie obserwacji dziecka oraz wydanych Opinii, opracowywali indywidualne programy terapeutyczne zgodnie z § 3 ust. 3 pkt 3 rozporządzenia z 11 października 2013 r. w sprawie organizowania wczesnego wspomagania rozwoju dzieci¹⁷ oraz § 3 ust. 4 pkt 3 rozporządzenia z 24 sierpnia 2017 r. w sprawie organizowania wczesnego wspomagania rozwoju dzieci¹⁸. Programy te były uzgadniane z rodzicami dzieci. Programy opracowane dla dzieci objętych wczesnym wspomaganiem rozwoju po 1 września 2017 r. zawierały elementy określone w § 5 pkt 2 i 4 rozporządzenia z 2017 r. w sprawie wczesnego wspomagania.

Zespół opracowywał także (w uzgodnieniu z rodzicami dzieci) - na podstawie § 3 ust. 3 pkt 1 i § 3 ust. 4 pkt 1 ww. rozporządzeń - miesięczne harmonogramy działań dotyczących WWRD oraz wsparcia rodziny dziecka. Kierunki działań wraz harmonogramami ich realizacji były ustalane w sposób adekwatny do zaleceń Opinii (zajęcia z logopedą, psychologiem, surdopedagogiem).

Wydane na podstawie Opinii zalecenia nie określały, jaką ilością godzin wspomagania powinno być objęte dane dziecko. W statucie oraz regulaminie pracy Zespołu określone zostały kryteria przyznawania wymiaru godzin, tj. możliwości psychofizyczne i potrzeby dziecka. Zajęcia w ramach wczesnego wspomagania prowadzone były indywidualnie, w wymiarze od 4¹⁹ do 8 godzin w miesiącu.

(dowód: akta kontroli str. 36-71, 88-89, 112-286)

¹⁴ Dz. U. z 2017 r. poz. 59 ze zm.

¹⁵ w tym ośmioro dzieci objętych wczesnym wspomaganiem przez co najmniej dwa lata szkolne, dwoje objętych wspomaganiem w roku szkolnym 2015/2016 i dwoje w roku szkolnym 2017/2018.

¹⁶ Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.

¹⁷ Dz.U. poz. 1257, obowiązywało do 31 sierpnia 2017 r., dalej „rozporządzenie z 2013 r. w sprawie wczesnego wspomagania”.

¹⁸ Dz.U. poz. 1635, obowiązujące od 1 września 2017 r., dalej: „rozporządzenie z 2017 r. w sprawie wczesnego wspomagania”.

¹⁹ W przypadku 3 dzieci.

Dobłą praktyką było umożliwienie rodzicom skorzystania z tzw. „słowniczka pojęć” psychologicznych, logopedycznych, pedagogicznych, który wywieszony był w widocznym miejscu w Placówce.

(dowód: akta kontroli str. 739-740, 901)

1.3. Na podstawie dokumentacji realizacji wczesnego wspomaganie dzieci (wybranych do badania w pkt 1.2 niniejszego wystąpienia pokontrolnego), tj. dzienników obserwacji dziecka, indywidualnych programów terapeutycznych, tygodniowych harmonogramów zajęć (opracowanych na cały rok szkolny), półrocznych sprawozdań z pracy nauczyciela, a także ocen postępów dziecka, wniosków i zaleceń do dalszej pracy, ustalono, że realizacją zadań, o których mowa odpowiednio w § 3 ust. 3 i § 3 ust. 4 ww. rozporządzeń, tj. mających na celu zapewnienie optymalnego rozwoju niepełnosprawnemu dziecku i pomocy jego rodzicom (opiekunom), zajmował się interdyscyplinarny Zespół specjalistów, posiadających profesjonalne przygotowanie do pracy z rodziną z małymi dziećmi, który tworzyli:

- logopeda posiadający wykształcenie wyższe na kierunku pedagogiki specjalnej w zakresie oligofrenopedagogiki, studia podyplomowe w zakresie: pedagogiki terapeutycznej z rehabilitacją, pedagogiki resocjalizacyjnej logopedii, wczesnego wspomaganie rozwoju wczesnej interwencji, edukacji wczesnoszkolnej (wychowanie przedszkolne i nauczanie początkowe), autyzmu (edukacja i rewalidacja osób ze spektrum autyzmu);
- psycholog posiadający wykształcenie wyższe w zakresie psychologii rodziny, rozwoju i edukacji oraz szkolenia dotyczące analizy rysunku dzieci, diagnozy i opieki psychologicznej w przypadkach ASD²⁰ i PTSD²¹;
- surdopedagog terapeuta posiadający wykształcenie wyższe na kierunku pedagogika w zakresie pedagogiki specjalnej i surdopedagogiki oraz studia podyplomowe w zakresie oligofrenopedagogiki.

(dowód: akta kontroli str. 287-313)

Obecność na zajęciach odnotowywana była w zeszytach obserwacji dziecka. Na ww. próbie 12 dzieci ustalono, że zrealizowano zaplanowane rodzaje i częstotliwość zajęć, tj. zajęcia z psychologiem, logopedą i pedagogiem.

Z możliwych do realizacji maksymalnie 96 godzin rocznie (12 miesięcy po 8 godzin), w Placówce zaplanowano średnio dla każdego dziecka w roku szkolnym:

- 2015/16 (10 miesięcy) - 55 godzin, z czego zrealizowano 43 (tj. 78%),
- 2016/17 (10 miesięcy) – 44 godziny, z czego zrealizowano 37 (84%),
- 2017/18 (od października do kwietnia, tj. 7 miesięcy) – 40 godzin, z czego zrealizowano 30 (75%).

Zgodnie z wyjaśnieniami Wicedyrektora, niezrealizowane zajęcia z dziećmi, z uwagi na nieobecność nauczyciela prowadzącego terapię, nie przepadają. W takim przypadku Placówka praktykuje odrabianie zajęć w innym terminie. Natomiast w sytuacji choroby dziecka, Przedszkole dokłada starań, aby uzupełnić treści wynikające z indywidualnego programu w ramach możliwości Placówki (ferie zimowe).

W latach szkolnych 2015/2016 i 2016/2017 Dyrektor Placówki występowała do organu prowadzącego o zwiększenie godzin pracy logopedy, na co uzyskała zgodę – wymiar ten zwiększony został o 12,5 godziny w okresie od 1 października 2015 r. do 30 czerwca 2016 r. oraz od 3 października 2016 r. do 30 lipca 2017 r.

²⁰ Ostra reakcja na stres (ang. ASD – acute stress disorder).

²¹ Zespół stresu pourazowego, zwany także „syndromem PTSD” (ang. post-traumatic stress disorder).

W uzgodnieniu z rodzicami ustalano, że miejsce prowadzenia zajęć stanowiła siedziba Placówki. Od 1 września 2017 r. uzyskiwano od rodziców zapewnienie, w formie pisemnego oświadczenia, o realizacji WWRD tylko w jednej placówce.

(dowód: akta kontroli str. 314-331, 707)

1.4. Zgodnie z wyjaśnieniami czterech członków Zespołu dotyczących oceny efektywności WWRD realizowanego w Placówce:

- informacje, diagnoza i zalecenia zawarte w Opiniach pozwalają na odpowiednie ustalenie wsparcia, jednakże zawierają mało precyzyjne wskazówki dotyczące potrzeb dzieci i ich rodzin;
- ilość godzin prowadzonych zajęć nie zawsze jest dla nich wystarczająca;
- efektywność zajęć prowadzonych w Przedszkolu uzależniona jest od dobrej współpracy z rodzicami;
- posiadane przez nich kwalifikacje są wystarczające do realizacji przedmiotowych zadań, a nawet wykraczają poza obecnie realizowaną terapię, co mogłoby być wykorzystane w przyszłości;
- wskazane byłoby zatrudnienie w Przedszkolu specjalisty rehabilitacji ruchowej, a także zwiększenie etatu psychologa i logopedy (do całego etatu);
- bardzo wcześnie podjęta terapia daje szanse na zmniejszenie problemów rozwojowych i pozwala dziecku np. na podjęcie nauki w szkole ogólnodostępnej z klasami integracyjnymi w miejscu zamieszkania dziecka, zmniejsza ryzyko wystąpienia opóźnień rozwojowych, spełnia funkcję leczniczą, umożliwia w miarę normalny proces rozwoju i zapobiega pogłębianiu wad; jest efektywną metodą pomocy rodzicom w zakresie postępowania z dzieckiem niepełnosprawnym, umożliwia całej rodzinie przystosowanie się do nowej sytuacji związanej z obecnością i postępowaniem wobec dziecka z niepełnosprawnością;
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Tomaszowie Mazowieckim nie diagnozuje dzieci autystycznych, niesłyszących - są one oddelegowywane do innych miejscowości znacznie oddalonych od Przedszkola, co utrudnia rodzicom terapię oraz ma wpływ na wyniki testów;
- w realizacji wczesnego wspomagania największe trudności sprawiają warunki, w których odbywają się zajęcia, np. brak wyciszenia w gabinecie, brak fachowego wyposażenia gabinetu związany z ograniczeniami finansowymi, brak sali rewalidacyjnej.

(dowód: akta kontroli str. 362-370)

Ustalone
nieprawidłowości

Ocena częściowa

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie, nie stwierdzono nieprawidłowości.

W Placówce podejmowano wobec dzieci adekwatne do ich potrzeb działania wynikające z opinii o potrzebie wczesnego wspomagania. Wszystkim dzieciom, których rodzice o to wnioskowali, zapewniono niezwłoczne podjęcie terapii wynikającej z przedstawionej Opinii, realizowanej w placówce leżącej blisko ich miejsca zamieszkania. Planowanie i realizację wsparcia zapewniały zespoły wczesnego wspomagania, w skład których wchodziły osoby posiadające przygotowanie do pracy z małymi dziećmi o zaburzonej psychoruchowość. Dla wszystkich dzieci prawidłowo opracowano indywidualne programy wczesnego wspomagania, a ustalone przez zespoły kierunki i harmonogramy wsparcia odzwierciedlały zalecenia zawarte w Opiniach i zapewniały odpowiednie warunki realizacji wsparcia. Zaplanowane zajęcia zostały zrealizowane przez osoby posiadające wymagane kwalifikacje.

2. Nadzór, ewaluacja i współpraca z innymi placówkami w realizacji wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci

2.1. W kontrolowanym okresie w Placówce dokonywano oceny efektów (postępów i trudności) pracy z dziećmi dwa razy do roku - po każdym semestrze, zgodnie z zapisem w Programach. Opisy podjętych oddziaływań oraz przebieg rozwoju dziecka dokumentowano na bieżąco w zeszytach obserwacji dziecka. Po zakończeniu zajęć w zeszytach dokonywano wpisów informacyjnych o postępach dziecka oraz aktualnej tematyce zajęć realizowanych w grupie. Po każdym zakończonym semestrze sporządzano „Oceny postępów dziecka”²². Ocena zawierała opis zachowań dziecka podczas terapii, jego postępy i trudności oraz wnioski i zalecenia do dalszej pracy. Oceny skuteczności udzielanego wsparcia dokonywali wszyscy specjaliści wchodzący w skład Zespołu. Zgodnie z harmonogramem współpracy z rodzicami i rodzeństwem, zawartym w regulaminie pracy Zespołu, raz w miesiącu odbywały się spotkania z rodzicami, na których dokonywano oceny efektywności współpracy z rodziną dziecka oraz omawiano sukcesy i trudności wychowawcze dzieci. Współpraca z rodziną dziecka polegała m.in. na udzielaniu pomocy w zakresie postaw i zachowań pożądanых w kontaktach z dzieckiem, wzmacnianiu więzi emocjonalnej pomiędzy rodzicami a dzieckiem, udzielaniu instruktażu i porad. Na podstawie Ocen, Zespół planował dalsze wsparcie udzielane w ramach wczesnego wspomaganie poprzez realizację celów terapeutycznych.

(dowód: akta kontroli str. 371-532)

Na podstawie dokumentacji wszystkich dzieci, które realizowały wczesne wspomaganie w latach 2015/2016-2017/2018 ustalono jeden przypadek rezygnacji rodzica (na okres od lutego do września 2017 r.) z zajęć surdopedagoga. Główną przyczyną rezygnacji z tej formy wsparcia była osobista niechęć do pedagoga i niezadowolenie z postępów osiąganych przez dziecko. Rodzic, po zasięgnięciu opinii specjalistów w innej placówce i podejmowanych rozmowach mających na celu pomoc w pokonaniu tych trudności, powrócił do realizacji terapii dziecka w Placówce od września 2017 r. W tym przypadku dokonano modyfikacji Programu i harmonogramu zajęć²³.

(dowód: akta kontroli str. 365-366, 624-626)

2.2. Na podstawie analizowanej próby 12 dzieci ustalono, że Placówka nawiązywała współpracę z MOPS w Tomaszowie Mazowieckim w celu realizacji części wskazań zawartych w Opiniach. W ramach porozumienia podpisanego przez Dyrektora Zespołu Szkolno-Przedszkolnego, MOPS delegował do Placówki psychologa, którego zadaniem było świadczenie pomocy psychologicznej wobec dzieci. Opieka psychologa była realizowana bezpośrednio w Placówce w wymiarze 5 godzin raz w tygodniu, na podstawie corocznie podpisywanych umów. Przedszkole współpracowało również z innymi placówkami w zakresie realizacji WWRD, w tym: Ośrodkiem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w Podleśnej w Tomaszowie Mazowieckim, Specjalistycznym Ośrodkiem dzieci z autyzmem w Łodzi, „Szansa” Centrum Edukacyjno-Rehabilitacyjnym w Piotrkowie Trybunalskim oraz Terenowym Ośrodkiem Rehabilitacji i Wsparcia Społecznego Niesłyszących w Tomaszowie Mazowieckim. Współpraca obejmowała udostępnienie dokumentacji, przepływ informacji o prowadzonych tam zajęciach i postępach dzieci za pośrednictwem rodziców/opiekunów dzieci objętych wczesnym wspomaganie. Powyższe informacje znalazły swoje odzwierciedlenie w Programach oraz w półrocznych i rocznych sprawozdaniach Rady Pedagogicznej Przedszkola.

²² Dalej „Ocena”.

²³ Nie wystąpiły inne przypadki modyfikacji tych dokumentów.

(dowód: akta kontroli str. 116-130, 182-186, 193-195, 210-214, 217-227, 629-634, 649-656, 671-691)

Do zadań Zespołu wczesnego wspomaganie rozwoju w Placówce należało m.in. zapewnienie spójności wszystkich oddziaływań wspomagających rozwój dziecka. Nauczyciele wchodzący w skład Zespołu realizowali również kształcenie specjalne w oddziale integracyjnym. Spośród analizowanej próby 12 dzieci, w poszczególnych latach szkolnych kształcenie specjalne realizowano dla grupy od 3 do 5 z nich, dla każdego dziecka opracowując Indywidualne programy edukacyjno-terapeutyczne.

(dowód: akta kontroli str. 147-152, 240-246, 250, 255, 263-268, 272-286)

2.3. Proces realizacji wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci objęty był przez Dyrektora nadzorem merytorycznym, polegającym na sprawdzaniu i zatwierdzaniu: diagnozy dziecka, indywidualnych programów, grafików zajęć i ich miesięcznych harmonogramów, a także półrocznych sprawozdań z pracy nauczyciela wspomagającego.

Specjaliści będący członkami Zespołu byli objęci nadzorem pedagogicznym. W stosunku do psychologa, który nie był pracownikiem Placówki, nadzór ten realizowany był przez Dyrektora poprzez akceptację półrocznych ocen postępów dziecka oraz analizę zeszytów obserwacji dziecka.

Dyrektor sporządzała plany nadzoru pedagogicznego oraz sprawozdania z jego wykonania i przedkładała je terminowo radzie pedagogicznej.

(dowód: akta kontroli str. 116-532)

Ustalone
nieprawidłowości

W roku szkolnym 2017/2018 (do końca kwietnia) w Placówce nie dokumentowano w należyty sposób prowadzonych w ramach WWRD działań, na skutek nieprowadzenia dla dzieci objętych programem odrębnego arkusza obserwacji dziecka. Stosownie do uregulowań określonych w § 4 rozporządzenia z 2017 r. w sprawie wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci, obowiązkiem Zespołu jest szczegółowe dokumentowanie działań prowadzonych w ramach programu, w tym w formie arkusza, w którym Zespół dokumentuje m.in. ocenę postępów i trudności w funkcjonowaniu dziecka, ocenę sprawności dziecka oraz informacje dotyczące poszczególnych zajęć realizowanych w ramach wczesnego wspomaganie.

Zgodnie z wyjaśnieniami Wicedyrektora, arkusz ten nie został wprowadzony w Placówce, bowiem w ww. rozporządzeniu nie określono jego wzoru. Wszystkie wymagane dla arkusza elementy znajdowały się natomiast w indywidualnym programie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka, opracowanym wg wzoru podanego przez Ośrodek Rozwoju Edukacji.

Najwyższa Izba Kontroli zauważyła, że indywidualne programy określały jedynie działania przewidziane do realizacji, nie odnotowywano w nich natomiast informacji o działaniach zrealizowanych oraz uzyskanych efektach.

Przedmiotowy arkusz wprowadzony został w Placówce do stosowania w trakcie niniejszej kontroli (w maju 2018 r.).

(dowód: akta kontroli str. 533-628, 709)

Ocena cząstkowa

W placówce dokonywano ewaluacji pomocy udzielanej dzieciom w ramach wczesnego wspomaganie rozwoju, podejmowano także działania w celu zapewnienia kompleksowości i spójności wszystkich oddziaływań wspomagających rozwój dziecka. Specjaliści realizujący zajęcia prowadzili ocenę postępów oraz trudności w funkcjonowaniu dzieci objętych wczesnym wspomaganie rozwoju, a częstotliwość i sposób dokonywania tej oceny był zgodny z założonym w Programie. Ponadto dwa razy do roku Zespół dokonywał oceny skuteczności pomocy udzielanej dziecku i jego rodzinie, a wyniki tych ocen wykorzystywano do planowania dalszego wsparcia. W roku szkolnym 2017/2018 (do maja), wbrew obowiązującym przepisom, Zespół nie prowadził natomiast arkuszy obserwacji dziecka.

Placówka podejmowała skuteczne działania w celu zapewnienia zaspokojenia potrzeb dzieci i ich rodzin poprzez nawiązanie współpracy z podmiotami leczniczymi i ośrodkiem pomocy społecznej. Realizacja WWRD była objęta nadzorem pedagogicznym.

3. Warunki organizacyjne i finansowe wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci

Opis stanu
faktycznego

3.1. W Placówce zapewniono kadrę posiadającą kwalifikacje do prowadzenia zajęć wczesnego wspomaganie, określone w § 15 ust. 4 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli²⁴ (co opisano w pkt 1.3. niniejszego wystąpienia pokontrolnego). Członkowie Zespołu byli zatrudnieni w Placówce na umowę o pracę, zaś psycholog realizował obowiązki na podstawie porozumienia pomiędzy Zespołem Szkolno-Przedszkolnym a MOPS w Tomaszowie Mazowieckim, na podstawie którego delegowano ww. do świadczenia pomocy psychologicznej wobec dzieci i młodzieży.

W badanym okresie, specjaliści realizujący wczesne wspomaganie rozwoju nie uczestniczyli w szkoleniach w przedmiotowym zakresie. Placówka nie wydatkowała środków finansowych na ten cel, nie dokonywała także zakupu fachowej literatury. Jeden z nauczycieli uczestniczył natomiast w studiach podyplomowych (sfinansowanych we własnym zakresie) dotyczących edukacji i rewalidacji osób ze spektrum autyzmu.

(dowód: akta kontroli str. 289-290, 732-738)

3.2. Na potrzeby kontroli dokonano oględzin pomieszczeń do prowadzenia zajęć z WWRD, pod kątem zapewnienia odpowiedniej bazy lokalowej („przyjaznej” dla małych dzieci i dostępnej dla osób niepełnosprawnych psychoruchowo) oraz wyposażenia. W wyniku oględzin ustalono, że w Placówce:

- wejście oraz ciągi komunikacyjne, w tym korytarze doprowadzające do pomieszczeń, w których realizowane były zajęcia terapeutyczne wczesnego wspomaganie, były dostosowane do poruszania się przez osoby niepełnosprawne korzystające z wózków inwalidzkich;
- specjaliści dysponowali jednym pomieszczeniem²⁵ o powierzchni ok. 22 m², w którym prowadzone były (wymienne) zajęcia z logopedą, psychologiem i surdopedagogiem, oraz salą gimnastyczną o powierzchni ok. 100 m²;
- ww. pomieszczenia spełniały normy wymagane dla pomieszczeń przeznaczonych do realizacji zadań oświatowych;
- pomieszczenia wyposażone były w meble dostosowane dla małych dzieci oraz podstawowy sprzęt i materiały dydaktyczne (m.in. materace, lustro, klocki, zabawki, książki), niezbędne do prowadzenia poszczególnych rodzajów terapii (w tym dzieci w wieku do lat trzech).

Ponadto Placówka dysponowała m.in. salą wyposażoną w suchy basen z piłeczkami dla dzieci o kubaturze 16 m². Nie posiadała natomiast gabinetu integracji sensorycznej, przy czym w żadnej opinii nie zostały sformułowane zalecenia w tym zakresie.

(dowód: akta kontroli str. 739-740, 901)

²⁴ Dz. U. z 2017, poz. 1575. Do dnia 31 sierpnia 2017 r. obowiązywało rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 marca 2009 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli niemających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu kształcenia nauczycieli (Dz. U. z 2015 r. poz. 1264).

²⁵ Pomieszczenie to nie było wyciszone.

3.3. W analizowanym okresie, do 30 kwietnia 2017 r. gospodarka finansowa była prowadzona przez pracowników Zespołu Szkolno-Przedszkolnego, natomiast od dnia 1 maja 2017 r. - przez Centrum Usług Wspólnych Gminy Miasta Tomaszów Mazowiecki²⁶.

(dowód: akta kontroli str. 790-796)

W latach budżetowych 2015-2017 środki na realizację wczesnego wspomaganie były zaplanowane przez Dyrektora na podstawie metryczki oświatowej w kwotach odpowiednio: 50.736,20 zł, 50.685,69 zł i 50.799,46 zł. Wydatki te klasyfikowano i ewidencjonowano w rozdziale 80104 – Przedszkola.

(dowód: akta kontroli str. 741-783, 784-785, 834-868)

Od dnia 31 marca 2017 r. Placówka zobowiązana do dostosowania planu finansowego zgodnie z uchwałą Rady Miejskiej Tomaszowa Mazowieckiego²⁷ poprzez zmniejszenie wydatków na kwotę 50.799,46 zł w rozdziale 80104 na wynagrodzenia dla pracowników i przesunięcie ich do rozdziału 85404 - Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka.

(dowód: akta kontroli str. 828-834)

W roku budżetowym 2018 na realizację WWRD zaplanowano kwotę 43.809,64 zł (rozdział 85404), niższą od wynikającej z części oświatowej subwencji ogólnej przekazanej organowi prowadzącemu (47.332,40 zł).

(dowód: akta kontroli str. 797-823, 874-877)

Zrealizowane w latach 2015-2017 wydatki wyniosły odpowiednio: 30.163,67 zł (59,5% planu), 42.975,10 zł (84,8%) i 28.545,56 zł (56,2%) i przeznaczone zostały na wynagrodzenia zatrudnionych specjalistów.

Dyrektor Zespołu Szkolno-Przedszkolnego wyjaśnił, że „zarówno wydatkowanie środków finansowych na poziomie niższym niż zaplanowane, jak i planowanie kwot niższych niż wynikało to z metryczki oświatowej, było spowodowane niewiedzą, że przedmiotowe środki mogą być wykorzystane nie tylko na wynagrodzenia dla nauczycieli.”

W badanym okresie Placówka nie pozyskiwała środków zewnętrznych na realizację wczesnego wspomaganie rozwoju.

(dowód: akta kontroli str. 784-785, 880-882)

3.4. Placówka w sposób prawidłowy gromadziła i przetwarzała dokumentację dotyczącą dzieci objętych wczesnym wspomaganie, tj.:

- wszystkie dokumenty wymienione w pkt 1.3. niniejszego wystąpienia pokontrolnego znajdowały się w drewnianej szafie aktowej zamykanej na klucz, mieszczącej się w pokoju Wicedyrektora;
- ww. dokumenty udostępniane były tylko specjalistom na potrzeby zajęć wczesnego wspomaganie;
- kontrola NIK nie wykazała udostępniania dokumentacji dzieci na zewnątrz Przedszkola.

(dowód: akta kontroli str. 883-900)

W kontrolowanym okresie zapewniono kompletność, poprawność oraz zgodność ze stanem faktycznym danych wprowadzonych do SIO, dotyczących liczby oraz wieku dzieci objętych tym wsparciem.

(dowód: akta kontroli str. 868-873)

Ustalone
nieprawidłowości

W latach budżetowych 2015-2017 (do końca marca), wydatki na realizację wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka klasyfikowano i następnie ewidencjonowano w rozdziale 80104 – Przedszkola, podczas gdy – zgodnie

²⁶ Uchwała Nr XLI/369/2017 Rady Miejskiej Tomaszowa Mazowieckiego z dnia 23 lutego 2017 r. w sprawie utworzenia samorządowej jednostki organizacyjnej pod nazwą Centrum Usług Wspólnych Gminy Miasto Tomaszów Mazowiecki oraz nadania jej statutu, z póź. zm.

²⁷ Uchwała Nr XLIII/375/2017 Rady Miejskiej Tomaszowa Mazowieckiego z dnia 30 marca 2017 r. w sprawie dokonania zmian w „Budżecie Miasta Tomaszowa Mazowieckiego na rok 2017.

z załącznikiem nr 2 do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych – wydatki te winny być zaklasyfikowane do rozdziału 85404 - Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka.

Powyższe Dyrektor Placówki wyjaśniła omyłką.

(dowód: akta kontroli str. 741-783, 784-785, 834-868, 882)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

NIK zauważa, że w latach 2015-2017 na realizację wczesnego wspomaganie rozwoju Placówka wydatkowała jedynie 59,5%; 84,8% i 56,2% kwot planowanych, przeznaczając je wyłącznie na wynagrodzenia dla specjalistów prowadzących terapię. Nie dokonywano natomiast zakupu pomocy dydaktycznych i innego wyposażenia służącego realizacji zajęć. Poradnia dysponowała wprawdzie podstawowym wyposażeniem, ale zatrudnieni w niej specjaliści wskazywali na braki w przedmiotowym zakresie.

Ocena częściowa

W Placówce zapewniono odpowiednie warunki organizacyjne oraz podjęto skuteczne działania w celu zapewnienia środków na realizację wczesnego wspomaganie rozwoju. Zatrudnieni specjaliści posiadali kwalifikacje pozwalające na realizację WWRD. Zapewniono spełniające wymogi bezpieczeństwa oraz odpowiednio wyposażone pomieszczenia do prowadzenia zajęć wczesnego wspomaganie, a cały obiekt został dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych. W okresie objętym kontrolą podejmowano właściwe działania by zapewnić finansowanie przedmiotowych zadań, chociaż środki przeznaczano wyłącznie na wynagrodzenia. Poniesione w latach 2015-2017 (do marca) wydatki ewidencjonowano w niewłaściwym rozdziale klasyfikacji budżetowej.

W SIO umieszczono prawidłowe dane dotyczące liczby i wieku dzieci objętych tym wsparciem, a dokumentacja wszystkich dzieci była właściwie chroniona.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli, odstępuje od formułowania wniosków pokontrolnych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Łodzi.

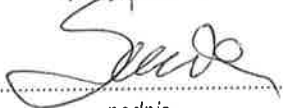
Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Łódź, dnia 30 maja 2018 r.

Kontroler
Krzysztof Serwa
specjalista kp.

podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Łodzi

Dyrektor
Przemysław Szewczyk

podpis